

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ С.В. Карман
(підпис, ініціал(и), прізвище)
___ ____ 20__ р.
(дата)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної практики «Фінанси суб'єктів господарювання реального
сектору економіки»
(назва практики)

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

освітнього ступеню _____ Бакалавр _____
(бакалавр або магістр)

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми (або ОНП) «Фінанси, банківська справа
та страхування»
(назва ОПП або ОНП)

Мелітополь 2019 р.

Робоча програма навчальної практики «Фінанси суб'єктів господарювання реального сектору економіки» для студентів освітнього ступеню «Бакалавр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»: Мелітополь, ТДАТУ - 18 с.

Розробник(ки): к.е.н., доцент Рубцова Н.М.

к.е.н., доцент Радченко Н.Г.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри «Фінанси, банківська справа та страхування» протокол №__ від _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

О.О. Яцух
(ініціал(и), прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету _____
протокол №__ від _____ 20__ р.

Голова комісії

_____
(підпис)

А.А. Костякова
(ініціал(и), прізвище)

1 ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної практики	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування		
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність 071 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Курс	Семестр
		2 курс	4-й
Тижневих годин: 30 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Практика	120 год.
		Самостійна робота	-
		Індивідуальна робота	-
		Форма контролю: диференційований залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Навчальна практика для студентів 4 курсу факультету економіки і бізнесу є невід’ємною складовою освітньо-професійної підготовки. Навчальна практика є важливим етапом навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування у студентів активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі управління та адміністрування.

Навчальна практика є практикою професійного спрямування, а саме – основою уявлення про майбутню професію, вивчення професійних (фахових) функцій майбутніх фінансистів у різних сферах господарської діяльності.

Метою навчальної практики є поглиблення теоретичних знань з питань фінансів підприємств та фінансової діяльності суб'єктів господарювання, опанування механізму формування та розподілу фінансових ресурсів, набуття вміння ефективно управляти ними упродовж фінансово-господарської

діяльності суб'єктів підприємництва, а також формування навиків самостійної роботи з різними видами документів.

У процесі проходження навчальної практики студенти повинні ознайомитися з порядком відкриття підприємства, організації розрахунково-касового обслуговування, питаннями його оподаткування, кредитування та страхування ризиків.

Предмет навчальної практики – вивчення основ фінансової діяльності суб'єктів господарювання реального сектору економіки.

Завданнями навчальної практики є:

1. Вивчення організаційно-правових та економічних умов функціонування підприємства.
2. Організація фінансів підприємства.
3. Набуття навиків фінансових розрахунків, ознайомлення з первинними документами, які використовуються для складання фінансової звітності.
4. Опрацювання законодавчо-нормативних актів за основними напрямками фінансової діяльності підприємства і заповнення документів, що її регулюють.

3 ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

В результаті проходження навчальної практики з фінансів суб'єктів господарювання реального сектору економіки студент *повинен знати*:

- порядок реєстрації суб'єкта господарювання;
- вартість реєстрації фізичної особи підприємця, юридичної особи;
- перелік документів, які слід подавати для проходження державної реєстрації;
- принципи, законодавче забезпечення фінансових взаємовідносин підприємств з державою, страховими, банківськими установами та іншими суб'єктами господарювання;

- порядок організації кредитного процесу, методи погашення кредиту та сплати відсотків за користування ним;
- порядок організації страхового захисту суб'єктів господарювання реального сектору економіки.

вміти:

- поєднувати специфіку форм власності підприємств, особливості виробничого процесу з кінцевими результатами господарської діяльності;
- вільно орієнтуватися в законодавчо-нормативному полі, що регулює фінансово-господарську діяльність підприємств;
- користуватися фінансовою звітністю підприємств в процесі здійснення аналітичної роботи;
- визначати кредитний рейтинг підприємства та відповідний рівень кредитного забезпечення кредитних зобов'язань;
- проводити порівняльний аналіз та вибір оптимального методу погашення кредиту та сплати відсотків;
- застосовувати основні програми страхового захисту суб'єктів господарювання реального сектору економіки та розраховувати страхове відшкодування при отриманні господарством збитку;
- визначати суми податків, що сплачують сільськогосподарські підприємства та заповнення відповідних документів.

бути ознайомленим: із державним регулюванням законодавчої і нормативно-правової баз, які регламентують фінансові відносини.

набути навички:

- заповнення документів, що необхідні для реєстрації підприємства та відкриття розрахункового рахунку у комерційному банку;
- заповнення первинних документів щодо кредитування підприємств (кредитне інтерв'ю, анкета позичальника, заява на отримання кредиту), складання договору застави, кредитного договору;

- укладання договору комплексного страхування майбутнього врожаю сільськогосподарських культур, укладання договору автострахування (КАСКО), укладання полісу ОСЦПВ;
- оформлення документів, що стосуються оподаткування підприємств.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація навчальної практики здійснюється згідно з «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» та «Положення про робочу програму навчальної (виробничої) практики та методичні рекомендації до її розробки».

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Навчальна практика «Фінанси суб'єктів господарювання реального сектору економіки» проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість навчальної практики «Фінанси суб'єктів господарювання реального сектору економіки» відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» складає 4 тижня.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою фінансів, банківської справи та страхування у навчальних аудиторіях під керівництвом викладачів даної кафедри.

Обов'язки керівника практики:

- ✓ здійснює загальну організацію практики, тобто розробляє організаційні заходи, що забезпечують її підготовку та проведення.
- ✓ здійснює контроль за проходженням практики.
- ✓ готує методичні вказівки до проведення навчальної практики студентів, робочу програму з навчальної практики, робочий зошит для роботи;
- ✓ повідомляє студентам про систему звітності з практики, забезпечує високу якість проходження практики згідно з затвердженою програмою.
- ✓ контролює забезпечення нормальних умов для проходження практики студентами, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і

техніки безпеки, а також виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку.

- ✓ приймає заліки з практики у складі відповідної комісії.
- ✓ подає завідувачу кафедри (у деканат не пізніше 1 жовтня) письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки студентів.
- ✓ готує підсумковий звіт за результатами практики.

Студент під час навчальної практики повинен:

- ✓ виконувати завдання, передбачені програмою практики та планом-графіком проходження практики;
- ✓ підпорядковуватись чинним у закладі, організації правилам внутрішнього розпорядку;
- ✓ вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці та навчальної санітарії;
- ✓ нести відповідальність за виконану роботу та її результати;
- ✓ дотримуватись календарного плану проходження навчальної практики;
- ✓ надати керівнику практики письмовий звіт про виконання усіх завдань, здати та захистити звіт про практику у встановлені терміни.

Календарний графік навчальної практики наведено нижче в розрахунку на 5-денний робочий тиждень (табл. 1).

Таблиця 1

Календарний графік проходження навчальної практики

№ п/п	Назва завдань і зміст робіт	Тижні проходження практики			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
1.	ТЕМА 1. Оцінка сучасного стану фінансового забезпечення функціонування підприємств Основи фінансів суб'єктів господарювання	4			
2.	ТЕМА 2. Розрахунково-касове обслуговування підприємства у банку	1	3		

3.	ТЕМА 3. Організація банківського кредитування суб'єктів господарювання		2	2	
4.	ТЕМА 4. Страхування ризиків виробників сільськогосподарської продукції			3	1
5.	ТЕМА 5. Оподаткування підприємств				4
Всього днів		5	5	5	5

5 ПРОГРАМА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

ТЕМА 1. Оцінка сучасного стану фінансового забезпечення функціонування підприємств. Основи фінансів суб'єктів господарювання.

Основні параметри розвитку підприємств України. Місце і роль сільського господарства в економіці країни. Оцінка рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами та їх фінансового стану. Склад актуального законодавства з питань організації підприємницької діяльності. Види організаційно-правових форм господарювання та суб'єктів підприємництва. Центр надання адміністративних послуг. Заява на резервування найменування юридичної особи. Алгоритм дії щодо створення суб'єкту підприємництва. Формування пакету для заснування нової юридичної особи. Створення ФОП. Державний реєстратор та його обов'язки.

ТЕМА 2. Розрахунково-касове обслуговування підприємства у банку.

Види рахунків юридичних та фізичних осіб. Порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банку. Основні вимоги до ідентифікації та верифікації клієнтів. Порядок відкриття поточних рахунків юридичних осіб. Порядок закриття рахунків клієнтів банків. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень, чеку, акредитива тощо. Розрахунки за допомогою систем дистанційного обслуговування. Порівняльний аналіз структури та вартості розрахунково-касових послуг банків.

ТЕМА 3. Організація банківського кредитування суб'єктів господарювання.

Основні етапи процесу кредитування суб'єктів господарювання. Інформаційне забезпечення кредитного процесу, складання анкети та кредитного інтерв'ю. Аналіз фінансового стану підприємства. Порядок визначення кредитного рейтингу підприємства та відповідного рівня забезпечення зобов'язань. Обґрунтування вибору форм забезпечення кредитних зобов'язань. Розрахунок заставної вартості забезпечення. Порівняльний аналіз та вибір оптимального методу погашення кредиту та сплати відсотків. Розрахунок суми відсоткових платежів, ануїтетний платіж. Складання договору застави та кредитного договору.

ТЕМА 4. Страхування ризиків виробників сільськогосподарської продукції.

Зміст страхового захисту суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки. Основні правила та умови страхування сільськогосподарської продукції на період перезимівлі та на весняно-літній період. Основні правила та умови страхування автотransпортних засобів, зокрема: обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, каско-страхування та страхування від нещасних випадків на транспорті. Порядок оцінки ринкової вартості об'єкту та визначення збитку в результаті страхового випадку.

ТЕМА 5. Оподаткування підприємств.

Податки і збори. Податкове законодавство України. Оподаткування сільськогосподарських підприємств. Податок на додану вартість. Податкові

накладні. Формування декларації з податку на додану вартість та додатку 5 до неї. Оподаткування виплати заробітної плати. Податок на доходи фізичних осіб, військовий збір. Податкові соціальні пільги. Заповнення форми 1ДФ. Спрощена система оподаткування. Єдиний податок (IV група платників). Нормативна грошова оцінка земель. Заповнення декларації з єдиного податку сільськогосподарськими підприємствами.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення навчальної практики з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при виконанні програми використовуються такі методи навчання, як: проведення досліджень, аналізу, складання графічних схем, таблиць, програм, робота в малих групах, презентації, самостійна робота з рекомендованою літературою та джерелами Інтернет тощо.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Порядок отримання диференційованого заліку.

Студенти звітують про виконання програми в останній робочий день навчальної практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування керівнику практики від навчального закладу. До письмового звіту додаються документи визначені кафедрою, зокрема складені форми фінансової та бюджетної звітності.

По закінченні навчальної практики студентам виставляють оцінки за результатами перевірки звітної документації і особистого спостереження викладача під час практики. За необхідності з окремими студентами проводиться співбесіда з питань виконання програми практики.

Підведення підсумків практики оцінюється диференційованим заліком.

Перелік питань, що виносяться на залік.

До початку і по закінченні навчальної практики студенти повинні пройти підсумковий контроль з дисциплін «Фінанси підприємств» та «Податкова система» (НІП ТДАТУ).

Методика оцінювання та розподіл балів, що присвоюються студентам

Після завершення строків практики студенти докладають про виконання програми практики. Форма звітності – надання складеного звіту, оцінений та підписаний керівником практики від кафедри.

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку комісії, яка призначається завідувачем кафедри. Результати складання заліку з практики заносяться в список-відомість навчальної практики, проставляються в заліковій книжці.

Керівник практики інформує кафедру щодо фактичних термінів початку й закінчення практики студентами, про їх дисципліну, стан охорони праці на базі практики та з інших питань організації чи проведення практики.

Загальне оцінювання роботи студентів здійснюється шкалою ECTS (табл.3).

Таблиця 3

Структура диференційованого заліку з навчальної практики

Види робіт	Форма звітності	Кількість балів
Інструктажу з порядку проходження практики та з охорони праці і безпеки життєдіяльності. Отримання звітної та методичної документації. Підготовка та оформлення звіту із проходження практики. Робота із літературою, пошук матеріалів до звіту та індивідуальному завданню.	Журнал інструктажу з питань охорони праці.	0-10
<i>Проходження практики та написання звіту:</i>		50-60
- присутність студента відповідно до розкладу проходження практики	Журнал обліку присутності студента	10
- ритмічність роботи під час практики у відповідності до календарного плану	Календарний план. Робочий зошит із проходження практики	5-15
- відповідність звіту щодо вимог оформлення звіту з навчальної практики	Робочий зошит із проходження практики	5-10

- правильність розрахунків фінансово-економічних показників та виконання завдань	Робочий зошит із проходження практики	5-15
- логічність та завершеність обґрунтування результативних показників	Робочий зошит із проходження практики	5-10
<i>Захист навчальної практики</i>	Робочий зошит із проходження практики	20-30
<i>Всього балів</i>		<i>100</i>

Переведення підсумкової оцінки академічної успішності в балах до показників за державною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та до шкали оцінювання, що прийнята в ECTS представлено в таблиці 4.

Таблиця 4

**Шкала оцінювання проходження студентами навчальної практики
«Фінанси суб'єктів господарювання реального сектору економіки»**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Порядок підведення підсумків практики

Оцінка за практику вноситься в список - відомість навчальної практики і в залікову книжку студента. Записи і підпис з навчальної практики здійснює викладач – керівник (и) практики.

Члени комісії ставлять свої підписи тільки на титульному аркуші практики та у відомостях. Відомості робляться у 2 примірниках. Перший залишається на кафедрі, другий надається у деканат.

Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику повторно в періоду навчального семестру або канікул.

Студент, який в останнє не отримав задовільну оцінку з практики в комісії, відраховується з університету.

За підсумком практики викладач – керівник (и) практики складає звіт. Звіт по практиці має наступну структуру:

- Титульний аркуш;
- Вступ (де вказується відповідно яких документів проводилась практика);
- Основна частина (де стисло вказується яким чином і з ким проводилась практика, місця проведення практики, контроль проходження практики, дані результатів практики, зведених у таблицю, їх аналіз);
- Висновки та пропозиції;
- Додаток до звіту (список - відомість навчальної або виробничої практики);
- Звіт підписується викладачем – керівником практики від кафедри.

Підсумки навчальної практики обговорюються на засіданні кафедри, підсумкових конференціях студентів з практики, а загальні підсумки – на засіданнях ректорату, деканатів, Вченій раді університету, факультетах.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з проведення навчальної практики.
2. Методичні вказівки до проведення навчальної практики.
3. Робочий зошит з навчальної практики.
4. Посібники, підручники відповідно професійних компетенцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Я. Базилінська. – Центр учбової літератури. - 2009. – 328 с.
2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И. А. Бланк – К.: Ника-Центр, Эльга. – 2002. – 528 с.
3. Воробьев Ю. Н. Финансовый менеджмент : Учеб. пос. / Ю. Н. Воробьев – Симферополь : Таврия. - 2007. – 632 с.
4. Дем'яненко М. Я. Кредитування сільськогосподарських підприємств : теорія і практика / М. Я. Дем'яненко // Облік і фінанси АПК. - 2005. - №7. - С. 9 - 19.
5. Дем'яненко М. Я. Методичні рекомендації з кредитного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників / М. Я. Дем'яненко // Облік і фінанси АПК. – 2006. - №12, - С. 4-29.
6. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / К. В. Ізмайлова – 2-ге вид., стереотип. – К. : МАУП, 2001. – 152 с.
8. Інтернет - журнал «Про страхування» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://forinsurer.com/stat/>
9. Інтернет - журнал «Insurance Top» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://insurancetop.com/top>
10. Ковалев В. В., Волкова О. Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / В. В. Ковалев - М. ПБОЮЛ Гриженко Е. М., 2000. – 424 с.
11. Ковальчук М. І. Економічний аналіз в сільському господарстві : навч. посіб. / М. І. Ковальчук – К. : КНЕУ, 2002. – 282 с.
12. Ковбасюк М. Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств : навч. посіб. / М. Р. Ковбасюк – К. : Скарби, 2001. – 336 с.
13. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / М. Я. Коробов – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, КОО, 2002. – 294 с.

14. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид. : Підручник / Г. О. Крамаренко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
15. Кузьменко Л. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. В. Кузьменко, В. В. Кузьмін, В. М. Шаповалова – Херсон : Олді-плюс, 2009. – 256 с.
16. Криклій О. А. Управління кредитним ризиком банку [Текст] : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 86 с.
17. Лагутін В. Д. Кредитування. Теорія і практика : навч. посіб. / В. Д. Лагутін – К. : Знання, 2000. – 215 с.
18. Мороз А. М. Банківські операції : Підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна; за ред.. А. М. Мороза. - К. : КНЕУ, 2000. - 384 с.
19. Петровська І. О. Фінанси (з елементами статистики фінансів) : навч. посіб. / І. О. Петровська, Д. Клиновий. - К. : ЦУП, 2002. - 300 с.
20. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003р. № 1058- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/1058-IV/edition01.01.2019>
21. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010р. № 2464 - IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
22. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні Закон України: від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
23. Податковий кодекс України: від 01.01.2019р. № 2755-VI, підстава 2628-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks>
24. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
25. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від

30.06.2016 р. № 351, [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

26. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

27. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>

28. Про затвердження форми Податкової накладної та Порядку заповнення Податкової накладної: Наказ Міністерства України від 31.12.2015 р. № 1307 [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16>

29. Про національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

30. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>

31. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

32. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

33. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-вр>

34. Про облік векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2374 – III [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
35. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : Підручник / А. М. Поддєрьогін – 4-ге видання, перероб. та допов. – К. : КНЕУ. – 2002 р. – 348 с.
36. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК : Учебник / Г. В. Савицкая .- 2-е изд., испр.- Мн. : Новое знание, 2002.- 687 с.
37. Страхування : Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
38. Страхування : практикум навч. посібник / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2011. – 607 с.
39. Страхування : Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
40. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко – К. : КНЕУ, 2003.
41. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. / О. О. Терещенко – К.: КНЕУ, 2000.
42. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч. посіб. / О. С. Філімоненков - Житомир, 2000.
43. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.
44. Фінанси : навч. посіб. / В. С. Загорський. – К. : Знання, 2006. – 248 с.
45. Фінансово-економічний аналіз : Підручник / П. Ю. Буряк, М. В. Римар, М. Т. Бець та ін. Під заг. ред. П. Ю. Буряка, М. В. Римара – К. : Професіонал, 2004. – 528 с.
46. Фінансовий менеджмент : Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. –К. : КНЕУ, 2008. – 536 с.
47. Хмеленко О. В. Кредитування та контроль : навч. посіб. / О. В. Хмеленко, В. Я. Вовк. – Х. : ІНЖЕК 2004. – 240 с.
48. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 – IV

49. Український клуб аграрного бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://agribusiness.kiev.ua/uk/analytics/1266314123/>

50. Як застрахувати виробництво сільськогосподарських культур. Практичний посібник з агрострахування // Авторський колектив за ред. Н. Герасименко – Проект Міжнародної фінансової корпорації «Розвиток агрострахування в Україні». – К., 2008. – 99 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри фінансів, банківської справи та страхування.
4. Internet.